

УДК 1(082) КАНТ

Вакуленко Л.О.<sup>1</sup>, Повзло О.М.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> студ. гр. МТЕ-412 НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

## **ОСОБЛИВОСТІ КРИТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ І. КАНТА**

У критичний період Кант створює філософські праці, які стали подією в історії людської культури: "Критика чистого розуму", "Критика практичного розуму", "Критика здатності судження", присвячені осмисленню філософії як науки, гносеології, проблем людської свободи та моральності.

Кант визначає філософію як науку про відношення будь-якого знання до суттєвих цілей людського розуму. Філософія, з його точки зору, має відповісти на такі питання: "Що я можу знати?", "Що я маю робити?", "Чого я можу сподіватись?" Відповідь на такі питання і гарантує філософії її високу місію законодавиці розуму. Таку місію, на думку Канта, може виконати лише трансцендентальна філософія, яка є системою усіх принципів чистого розуму. А оскільки розум, з його точки зору, має практичне і теоретичне застосування, то і філософія поділяється ним на практичну і теоретичну.

Практична філософія, філософія моральності, філософія звичаїв містить принципи апріорі, які визначають і роблять необхідно обумовленою всю нашу поведінку. А теоретична філософія має бути теорією наукового пізнання, яка б містила в собі усі принципи чистого розуму, побудовані виключно на поняттях теоретичного знання всіх речей. Перш ніж говорити власне про проблеми гносеології Канта, слід розглянути деякі аспекти його вчення про знання. Знання, з його точки

зору, є судженнями, тобто поєднанням уявлень та понять у свідомості і через свідомість. Судження можуть бути аналітичними, коли предикат (логічний присудок) не дає нового значення, та синтетичними, коли предикат не виводиться із суб'єкта, а поєднується з ним. Синтетичні судження, в свою чергу, можуть бути апостеріорними, коли є мислимий зв'язок між суб'єктом та предикатом і виявляється він у досвіді і через досвід. Другим видом синтетичних суджень є судження апіорі, тобто такі, де зв'язок між суб'єктом та предикатом не засновується на досвіді.

Аналітичні судження, на думку Канта, усі є апіорними. Вони не вимагають звернення до досвіду, а, отже, не дають насправді нового знання. Що ж до синтетичних суджень, слід відзначити, що вони можуть бути як емпіричними, так і апіорними. Вони завжди дають нове знання.

Отже, Кант виділяє два види знання: досвідне (апостеріорне) та незалежне від досвіду (апіорне). Джерелом останнього, вважає Кант, є сама структура людських пізнавальних здатностей. Апіорні знання – це знання, що передують досвіду, обумовлюють його і незалежні від нього. Апіорні знання існують у трьох видах пізнання: математиці, теоретичному природознавстві та в метафізиці як теоретичній філософії. Кант у даному випадку намагається поставити і спробувати вирішити важливу проблему гносеології – проблему діалектики взаємозв'язку та взаємопереходу чуттєвого та раціонального у пізнанні.